

Position paper LTO Nederland over de SDE++, 29 april 2020

meer informatie: Adinda Lodders (alodders@lto.nl) of Auke Jan Veenstra (aveenstra@lto.nl)

Klimaatmaatregelen moeten haalbaar en betaalbaar zijn

Nederlandse boeren en tuinders zijn toonaangevend als het gaat om de reductie van broeikasgasemissies. Sinds 1990 heeft de sector volgens de emissieregistratie 19% gereduceerd. Meer dan 42% van alle hernieuwbare energie komt nu al van het boerenerf of in de kas. Dit is gelijk aan het jaarlijkse energieverbruik van meer dan 500.000 huishoudens. De Nederlandse land- en tuinbouwsector wil bijdragen aan de internationaal en nationaal afgesproken klimaatdoelen en neemt haar verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd moeten klimaatmaatregelen haalbaar en betaalbaar zijn voor boeren en tuinders, hun achterliggende ketens en de consument. De SDE++-regeling kan hier een positieve bijdrage aan leveren.

Integrale benadering opgaven ontbreekt

In het landelijk gebied gelden meerdere ruimtelijke opgaven. Naast duurzame voedselproductie (o.a. grondgebonden veehouderij en het sluiten van kringlopen), is er behoefte aan meer bossen, natuur en biodiversiteit. Ook de klimaatopgave en de roep om meer woningbouw hebben grote impact op de ruimtelijke inrichting van Nederland. Daarom is een integrale benadering voor beleidsopgaven nodig – ook als het gaat om de SDE++-regeling. Afspraken in de Elektriciteitssector over de 35 TWh-doelstelling zijn tot stand gekomen zonder de land- en tuinbouw daarin te betrekken. Dit terwijl de energietransitie tot op heden voor een groot deel op gronden van en door de agrarische sector gefaciliteerd worden. Het invullen van de doelstelling zal hoe dan ook gevolgen hebben voor de land- en tuinbouw. De druk op grond(prijzen) zal toenemen, naast de toenemende eisen m.b.t. verduurzaming, de klimaat- en de stikstofopgave.

Ruimtelijke toetsing en het toepassen van de Zonneladder

LTO Nederland ziet dan ook met lede ogen aan hoe in de Regionale Energie Strategieën (RES'en) een groot aandeel zonneparken wordt ingepland. Ook in de huidige SDE++-regeling zijn veel plannen voor zonneparken op landbouwgronden beschikbaar. Dit terwijl ze niet bijdragen aan het verbeteren van de bodemvruchtbaarheid, hetgeen juist zo noodzakelijk is voor het vasthouden van koolstof in de bodem en het verbeteren van de biodiversiteit. Het krachtige van de nu voorliggende SDE++-regeling is de systematiek van kostenefficiëntie per vermeden ton CO₂. Tegelijkertijd wordt hierdoor een eenzijdige afweging gemaakt, waarin de ruimtelijke impact niet wordt meegewogen. Ons voorstel is om ruimtelijke impact als één van de afwegingscriteria te hanteren voor het verlenen van subsidie.

De Zonneladder, ofwel de voorkeursvolgorde zou onderdeel van deze toetsing moeten zijn. Door deze te hanteren, wordt er meer balans aangebracht in het benutten van daken, bebouwde en loze oppervlakte. Zo wordt kostbare landbouwgrond, die vaak bepalend is voor het aanzicht van het landschap, een laatste optie. Langs drie sporen zijn mogelijkheden om dit vorm te geven:

1. Het Bouwbesluit dient meer prikkels of verplichtingen te geven t.b.v. dakgebonden zonnepanelen.
2. Waar welke zonneparken en windmolens mogen komen, wordt bepaald middels de Omgevingswet. De Zonneladder als afwegingskader moet verankerd worden in de Omgevingswet.
3. Bij het toekennen van SDE++-subsidie moet, naast de terechte afweging van kostenefficiëntie, ook ruimtelijke impact meegewogen worden.

Netcongestie

In de huidige praktijk ontstaan al grote problemen rondom netcongestie, die zich primair afspelen in het buitengebied. Het stroomnet is met grote kabelafstanden en een relatief gering aantal transformatoren precair. Met grote regelmaat ontstaat de situatie dat zonneparken de beschikbare ruimte op het net volledig claimen, waardoor er geen ruimte is voor de vanuit ruimtelijk oogpunt zo gewenste dakgebonden zon-pv. Voorkomen moet worden dat maatschappelijke kosten van netverzwaring en -uitbreiding de pan uitrijzen. De SDE++-regeling kan zodanig ingericht worden dat naast een transportindicatie, de benodigde netaanpassingskosten voor grondgebonden zon-pv projecten meegenomen worden in de projectkosten.

Daarnaast wil LTO Nederland graag onderzoek naar de mogelijkheid van energieopslag in de SDE++-regeling. Dit kan middels een prikkel voor uitgestelde energielevering ofwel opslag, waardoor piekbelasting voorkomen wordt. De land- en tuinbouw leent zich in potentie goed voor deze dienstverlening door de bedrijfsvoering (machines en apparatuur die als accu benut kunnen worden, beschikbare ruimte op het bouwblok en de nabijheid van energieproductie-installaties. De sector kan hierin een deel van de oplossing zijn.